

Л.Ф. Матюха, К.О. Надутий, Н.Ю. Кондратюк (Київ)

СТАН МОДЕРНІЗАЦІЇ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Міністерство охорони здоров'я України
Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика
ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»

Проаналізовано дані моніторингу модернізації первинної медико-санітарної допомоги в Україні за формами, затвердженими наказом МОЗ України № 866 «Про оцінку оснащеності лікувально-профілактичних підрозділів закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу, та моніторинг модернізації первинної медичної допомоги». Визначено основні проблемні питання.

Ключові слова: центр первинної медико-санітарної допомоги, лікар загальної практики / сімейний лікар, укомплектованість, матеріально-технічне забезпечення.

За рекомендаціями Всесвітньої організації охорони здоров'я, підготовленими на основі кращого світового досвіду, лише розвиток первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах загальної практики / сімейної медицини (ЗП/СМ) дасть змогу поліпшити демографічну ситуацію, досягнути справедливого розподілу і раціонального використання бюджетних коштів.

Первинна медико-санітарна допомога є основною і найважливішою ланкою в організації охорони здоров'я населення. Вона надається переважно за територіальним принципом, тобто медичний працівник обслуговує певну кількість людей, які проживають на закріпленій за ним території.

Протягом 2012 р. у сфері охорони здоров'я основні зусилля спрямовувалися на модернізацію системи медичного обслуговування населення. Зазначена робота здійснювалась на виконання Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» та Національного плану дій на 2012 рік, затвердженого Указом Президента України В. Ф. Януковича [2–4].

Відповідно до плану реформування в пілотних регіонах, пріоритетом є розвиток ПМСД зі створенням мережі закладів і комплектацією їх сучасним матеріально-технічним оснащенням [1;5–7].

Згідно з планом модернізації ПМСД в Україні, слід створити понад 500 центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД) як юридичних осіб.

Мета роботи – вивчити та проаналізувати дані моніторингу модернізації ПМСД в Україні, за фор-

мами, затвердженими наказом МОЗ України № 866 «Про оцінку оснащеності лікувально-профілактичних підрозділів закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу, та моніторинг модернізації первинної медичної допомоги».

Під час виконання роботи використано метод аналітично-порівняльного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення

Станом на 01.03.2013 р. закінчено процеси розмежування первинного і вторинного рівнів надання медичної допомоги та створення ЦПМСД у пілотних регіонах. Створено 33 ЦПМСД у Вінницькій, 53 – у Дніпропетровській, 72 – у Донецькій областях, що становить 100% від запланованого, та 9 – у м. Києві.

За даними моніторингу, більшість ЦПМСД у Дніпропетровській та Донецькій областях розташовані у містах, у Вінницькій – у сільських районах, що пов'язано з адміністративно-територіальним устроєм цих областей та існуючими географічними особливостями розселення населення.

Рівень укомплектованості штатних посад лікарів фізичними особами найнижчий у Донецькій області (65,00%), найвищий – у Вінницькій (79,30%). Це пояснюється тривалим поступальним розвитком ПМСД на засадах ЗП/СМ у попередні роки у Вінницькій області, яка є одним із лідерів у цьому питанні.

За даними моніторингу, в сільських районах найкраще оснащення ЦПМСД транспортними засобами у Дніпропетровській, Вінницькій областях, комп'ютерами – у Вінницькій та Донецькій; у містах найкраще оснащення транспортними засобами у Дніпропетровській, Вінницькій областях та м. Києві, комп'ютерами – у Донецькій, Вінницькій областях та м. Києві.

Враховуючи практичну відпрацьованість питання створення ЦПМСД, цей досвід у 2013 р. буде поширено на не пілотні регіони.

Для забезпечення підтримки реформування первинної ланки охорони здоров'я у не пілотних регіонах у 2013 р. потрібно принаймні 1 млрд 96 млн гривень. МОЗ звернулось до Уряду з проханням виділити ці кошти.

Усі елементи нової моделі ПМСД слід відпрацювати і впровадити протягом 2–3 років. Законом визначено термін завершення реформи ПМСД – 2020 рік, коли має відбутися повний перехід до надання ПМСД на засадах ЗП/СМ.

Станом на 01.03.2013 р. ПМСД в Україні надають у 6095 амбулаторіях ЗП/СМ, у сільській місцевості розташовані 3824 такі заклади, у містах та поселеннях міського типу – 1046 амбулаторій (структурних підрозділів ЦПМСД) і 1225 амбулаторій (відокремлених структурних підрозділів ЦПМСД).

Показник охоплення населення ПМСД за принципом ЗП/СМ в цілому по Україні становить 47,80%. Він коливається від 85,50% у Закарпатській і Тернопільській областях до 33,60% у м. Севастополі, у сільській місцевості цей показник дорівнює 72,60%, у містах і поселеннях міського типу – 36,60%.

Показник забезпеченості амбулаторіями по Україні складає 0,87 на 10 тис. населення у містах та 3,07 – у сільській місцевості. Показник охоплення населення обслуговуванням амбулаторій відокремлених структурних підрозділів у загальній кількості населення в цілому по Україні дорівнює 32,14%, проте існують значні відмінності по регіонах: найнижчий показник – вАРКрим (4,30%), Чернівецькій (9,90%) і Закарпатській (11,07%) областях; найвищий – у Миколаївській (72,10%), Херсонській (64,65%), Житомирській (60,53%) і Дніпропетровській (59,94%) областях, що свідчить про нерівномірний розвиток сімейної медицини в Україні.

Розвиток мережі закладів ПМСД має значні регіональні відмінності, тому важливими є забезпечення поступального рівномірного розвитку та створення таких закладів, а також розробка планів розвитку мережі на перспективу.

Станом на 01.03.2013 р. в Україні функціонує 425 ЦПМСД – 86,2% від запланованого, у яких 145 873,75 штатної посади, із них 26 893 посади адміністративно-управлінського персоналу та персоналу господарської частини, 13 104,50 посади у централізова-

них лікувально-профілактичних і діагностичних підрозділах ЦПМСД, що не входять до складу амбулаторій та ФАПів / ФПів (крім АУП та господарської частини) та 95 204,00 посади в амбулаторіях і ФАПах / ФПах.

Крім цього, для обслуговування населення затверджено 13 839,25 штатної посади ЛЗП/СЛ, 4719,25 посади лікарів-педіатрів (дільничних) і 7052,60 посади лікарів-терапевтів (дільничних).

Показник укомплектованості штатних посад сімейних лікарів фізичними особами загалом по Україні становить 71,66%, який коливається від 94,00% у Чернівецькій до 49,00% у Миколаївській областях.

Слід зазначити, що 12,06% ЛЗП/СЛ з тих, що підлягали атестації, не атестовані, зокрема, у Сумській області цей показник становить 50,00% (табл. 1). Для якісної медичної допомоги при проведенні реформи ПМСД необхідними є стовідсоткова підготовка керівників ЦПМСД зі спеціальності «Організація охорони здоров'я» і стовідсоткова атестація ЛЗП/СЛ.

Згідно з вимогами, ЛЗП/СЛ повинні надавати допомогу населенню від народження протягом усього життя, проте цей показник по Україні в середньому становить 61,01%, стовідсотковим він є лише в АР Крим, Волинській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях, а у Чернігівській області він дорівнює лише 37,3%. Така ситуація певною мірою зумовлена відсутністю навчально-тренінгових центрів при ЦПМСД в усіх регіонах України, крім пілотних та Івано-Франківської області (табл. 1).

Відповідно до нормативів навантаження на одне ЛЗП/СЛ, кількість прикріпленого населення має становити 1200 осіб у сільській місцевості та 1600 осіб у містах і міських поселеннях.

Проте середньоукраїнський показник навантаження на одного ЛЗП/СЛ у сільській місцевості дорівнює 1317 осіб, він коливається від 1680 осіб в Одеській до 1138 у Херсонській областях, наближений до нормативного він у Донецькій (1233) та Тернопільській (1235) областях (рис. 1).

Середній показник навантаження на одного ЛЗП/СЛ у містах та поселеннях міського типу становить 1362 особи, що значно нижче за норматив. Спостерігаються деякі коливання цього показника: від 2456 осіб у Волинській до 1020 у Херсонській областях, а значення, наближені до нормативу, виявлені у Вінницькій (1 656), Донецькій (1 623), Кіровоградській (1633), Луганській (1643), Сумській (1577) і Тернопільській (1527) областях (рис. 2).

Для забезпечення якісної медичної допомоги важливим є рівень матеріально-технічного забезпечення закладів ПМСД.

У цілому по Україні (станом на 01.03.2013 р.) у 32,80% (1244) амбулаторій ЗП/СМ у сільській місцевості та 56,25% амбулаторій ЗП/СМ у містах та поселеннях міського типу розташовані у приміщеннях, які

Таблиця 1

Показники роботи лікарів загальної практики / сімейних лікарів

Адміністративно-територіальна одиниця	% ЛЗП/СА, що надають ПМСД пацієнтам від народження і протягом усього життя	Питома вага населення, яке обслуговується ЛЗП/СА, що надає ПМСД від народження і протягом усього життя (%)		Середнє навантаження (кількість осіб)			
		міське	сільське	на штатну посаду лікарів ПМСД, що введена для обслуговування населення		на фізичну особу лікарів ПМСД, що обслуговує населення	
				міське	сільське	міське	сільське
АР Крим	100,00	10,70	14,70	1472	1427	1980,00	2763,00
<i>Область</i>							
Вінницька	86,00	89,00	97,30	1374	1656	1516,00	2516,00
Волинська	100,00	100,00	100,00	1417	2456	1698,00	3752,00
Дніпропетровська	51,52	13,52	76,56	1520	1340	2011,31	2311,69
Донецька	45,21	41,13	66,03	1572	1623	2299,00	2295,00
Житомирська	29,54	11,42	58,51	1233	1308	1439,54	2099,90
Закарпатська	90,77	47,28	97,33	1456	1780	1411,59	1965,67
Запорізька	58,20	10,50	65,60	1527	1314	1796,00	2071,00
Івано-Франківська	100,00	15,00	69,00	1307	1314	1326,00	1985,00
Київська	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00
Кіровоградська	98,70	100,00	100,00	1345	1633	1777,00	3698,00
Луганська	61,68	10,60	7,20	1441	1643	1852,00	2746,00
Львівська	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00
Миколаївська	87,30	99,08	93,22	1414	1481	2308,00	3561,00
Одеська	84,60	50,80	95,40	1680	1054	2250,60	1608,50
Полтавська	42,60	11,10	79,60	1504	1182	1991,00	2066,00
Рівненська	76,40	51,10	82,20	1319	2033	1430,00	2930,00
Сумська	40,10	26,10	56,50	1511	1577	1963,00	2077,00
Тернопільська	61,52	31,80	83,70	1235	1527	1229,40	1836,90
Харківська	89,10	37,00	96,90	1359	1120	1565,00	1649,00
Херсонська	40,26	33,45	41,40	1138	1020	1620,05	1934,42
Хмельницька	44,47	7,82	49,41	1365	1389	1451,00	1629,00
Черкаська	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00
Чернівецька	100,00	100,00	100,00	1556	1492	1563,00	1626,00
Чернігівська	37,30	11,50	40,00	1671	1169	1668,00	1598,00
<i>Місто</i>							
Київ	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00	0,00
Севастополь	0,00	0,00	0,00	1500	1500	1800,00	1685,00
Україна	61,01	36,36	62,82	1317	1362	1597,82	2096,16

потребують капітального ремонту, зокрема, в Херсонській області із 132 амбулаторій ЗП/СМ, які функціонують у сільській місцевості, та 71 у містах і поселеннях міського типу 100% потребують капітального ремонту (табл. 2).

Оснащені медичним обладнанням інструментами та інвентарем згідно з табелем оснащення лише 8,87%, автоматизованими робочими місцями – 9,96%, автомобілями – 44,20% амбулаторій в Україні.

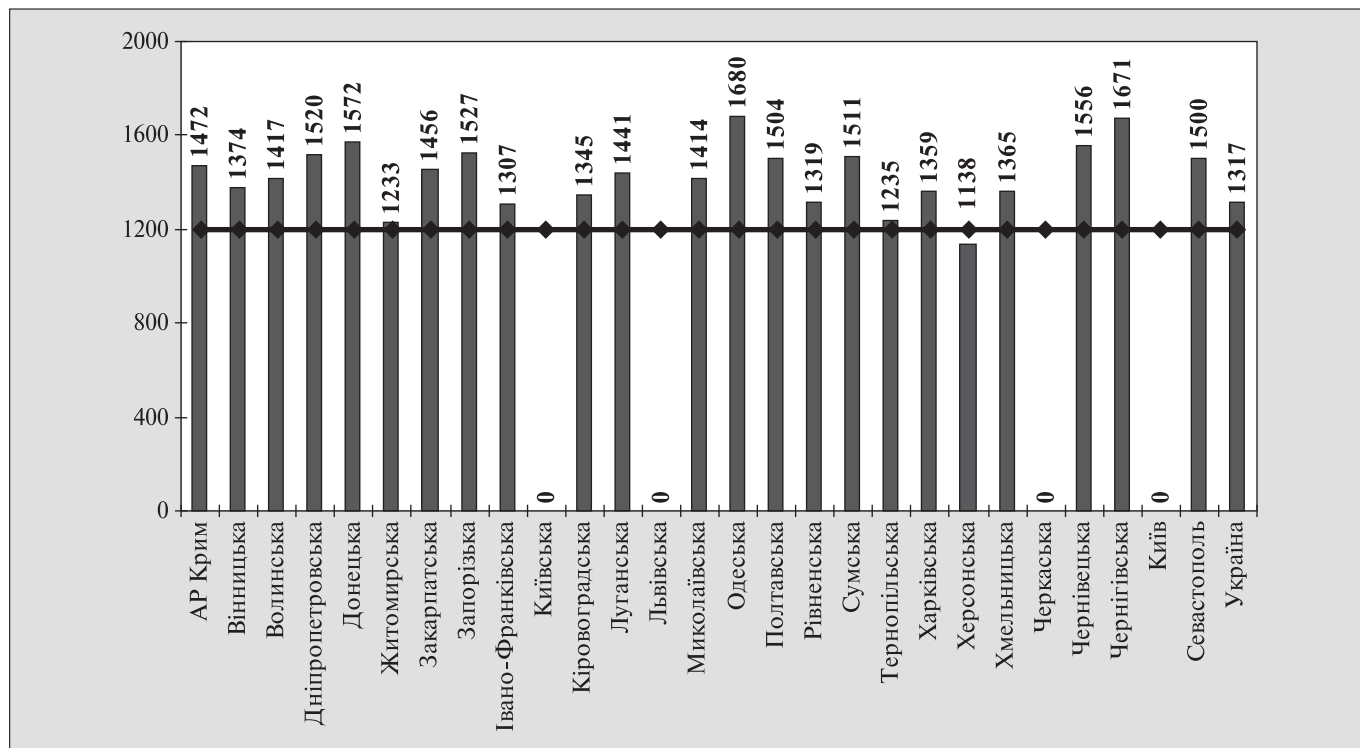

Рис. 1. Навантаження на одного лікаря загальної практики / сімейного лікаря в сільській місцевості

Показник оснащення амбулаторій ЗП/СМ нерівномірний у розрізі регіонів (табл. 3).

Для надання ПМСД належної якості необхідно привести у відповідність приміщення, у яких розташо-

вані амбулаторії ЗП/СМ, та їх оснастити відповідно до вимог чинного законодавства. Для вирішення цього слід забезпечити виділення коштів як з державного, так і з місцевих бюджетів.

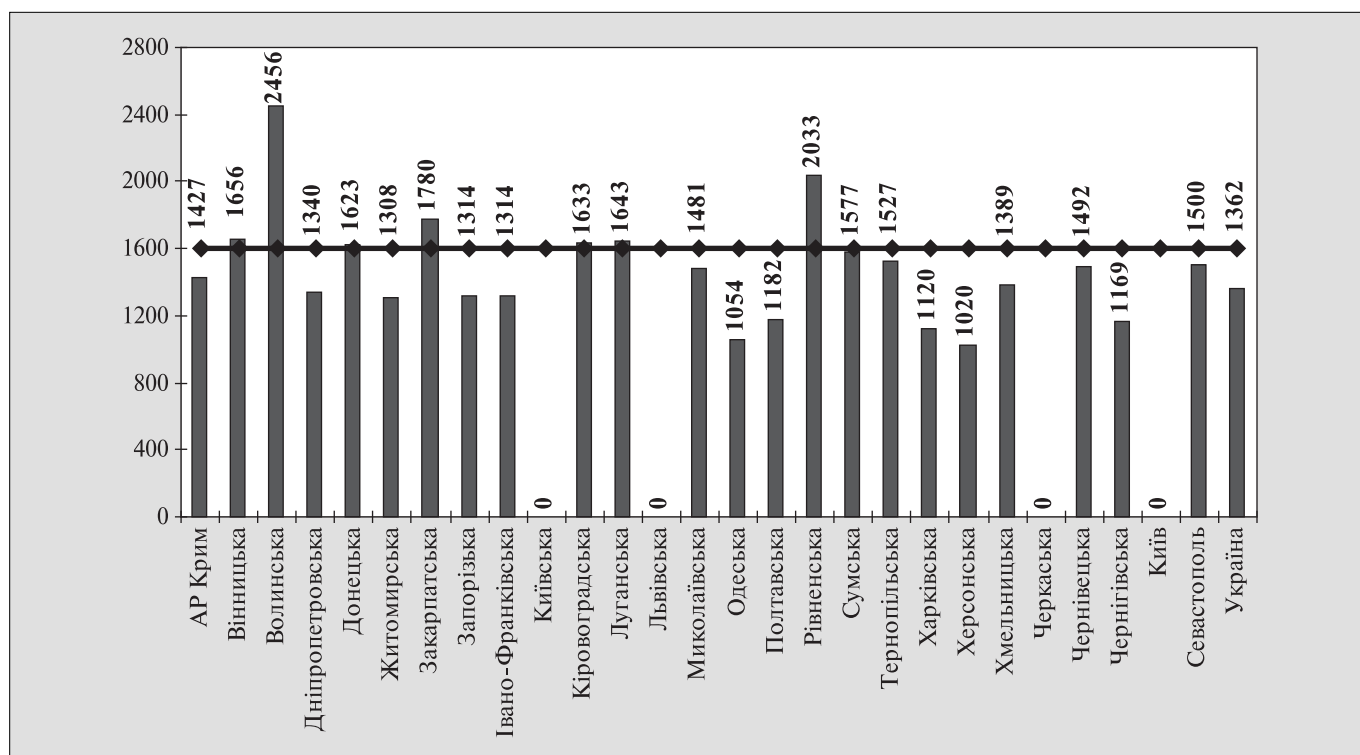

Рис. 2. Навантаження на одного лікаря загальної практики / сімейного лікаря у містах та поселеннях міського типу

Таблиця 2
Стан будівель і споруд

Адміністративно-територіальна одиниця	Амбулаторії у сільських населених пунктах			Амбулаторії в містах і поселеннях міського типу		
	усього	у т.ч. такі, що потребують капітального ремонту		усього	у т.ч. такі, що потребують капітального ремонту або реконструкції/перепланування приміщень при створенні амбулаторій на площах поліклінік та інших закладів	
		кількість	прикріплене населення		кількість	прикріплене населення
АР Крим	158	64	221127	55	27	341056
<i>Область</i>						
Вінницька	225	68	161242	51	11	26947
Волинська	88	23	73081	39	16	438137
Дніпропетровська	185	67	172684	198	83	1317349
Донецька	115	33	150371	330	169	2256580
Житомирська	198	49	87925	82	39	438075
Закарпатська	251	51	146121	41	23	313116
Запорізька	144	66	151353	135	81	810464
Івано-Франківська	133	45	184251	70	37	444774
Київська	211	52	267916	63	44	609322
Кіровоградська	103	23	60450	47	13	156099
Луганська	89	42	114728	189	116	956750
Львівська	147	53	263221	88	67	1047047
Миколаївська	142	31	56966	75	33	410843
Одеська	144	47	141017	31	14	154865
Полтавська	234	94	192572	82	57	735249
Рівненська	114	25	85268	51	27	359166
Сумська	140	40	89415	43	25	370765
Тернопільська	171	54	139390	33	25	442472
Харківська	258	92	163027	229	164	1551899
Херсонська	132	132	367858	71	71	714077
Хмельницька	135	29	79006	72	37	495043
Черкаська	0	0	0	0	0	0
Чернівецька	155	45	144940	32	8	84721
Чернігівська	113	15	36737	80	29	447613
<i>Місто</i>						
Київ	0	0	0	0	0	0
Севастополь	5	4	20562	37	35	1384541
Україна	3790	1244	3571228	2224	1251	16306970

Крім амбулаторій ЗП/СМ, первинну медичну допомогу населенню надають у 13 466 інших закладах – ФАПх / ФПах, із них 1338 закладів обслуговують понад

1000 населення. Наступним кроком з боку місцевої влади є реорганізація ФАПів, які обслуговують понад 1000 прикріпленого населення в амбулаторії ЗП/СМ.

Таблиця 3

Стан оснащення амбулаторій, що входять до складу центру первинної медико-санітарної допомоги

Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість амбулаторій у центрі первинної медико-санітарної допомоги, обладнаних відповідно до таблиця оснащення					
	медичним обладнанням, інструментами та інвентарем		автоматизованими робочими місцями		автомобілями	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%
АР Крим	20	9,39	27	12,68	53	24,88
<i>Область</i>						
Вінницька	0	0	0	0	0	0
Волинська	0	0	10	7,87	111	87,40
Дніпропетровська	40	10,44	68	17,75	298	77,81
Донецька	32	7,19	171	38,43	198	44,49
Житомирська	2	0,71	10	3,57	96	34,29
Закарпатська	18	6,16	46	15,75	127	43,49
Запорізька	10	3,58	29	10,39	116	41,58
Івано-Франківська	0	0	0	0	0	0
Київська	70	25,55	8	2,92	229	83,58
Кіровоградська	44	29,33	10	6,67	94	62,67
Луганська	56	20,14	12	4,32	91	32,73
Львівська	81	33,61	9	3,73	98	40,66
Миколаївська	0	0	40	18,43	106	48,85
Одеська	13	5,16	4	1,59	162	64,29
Полтавська	13	4,11	31	9,81	151	47,78
Рівненська	29	17,58	61	36,97	109	66,06
Сумська	0	0	2	1,09	68	37,16
Тернопільська	60	29,41	9	4,41	93	45,59
Харківська	3	0,62	48	9,86	237	48,67
Херсонська	0	0	0	0	0	0
Хмельницька	2	0,97	4	1,93	59	28,50
Черкаська	0	0	0	0	0	0
Чернівецька	42	22,46	5	2,67	96	51,34
Чернігівська	6	3,11	3	1,55	103	53,37
<i>Місто</i>						
Київ	0	0	0	0	0	0
Севастополь	0	0	0	0	0	0
Україна	541	8,87	607	9,96	2695	44,20

Не менш важливим є питання забезпечення житлом медичним працівників первинної ланки та запровадження механізмів економічної мотивації праці.

У цілому по Україні не забезпечені житлом 5,01% головних лікарів і заступників головного лікаря з медичного обслуговування населення;

2,88% ЛЗП/СЛ і 6,98% молодших спеціалістів з медичною освітою. Найвищі показники в Одеській і Херсонській областях.

Щодо запровадження механізмів економічної мотивації праці, то відповідні заходи проведені лише у 100% ЦПМСД Донецької та Дніпропетровської областей, у 94,3% ЦПМСД Вінницької області (пілотні регіони), і зовсім не було в АР Крим, Закарпатській, Київській, Кіровоградській, Луганській, Львівській, Тернопільській, Харківській, Черкаській та Чернівецькій областях.

Висновки

Отже, за результатами моніторингу модернізації ПМСД в Україні можна виділити такі ключові питання: нерівномірний розвиток і формування мережі закладів ПМСД, а також недостатню підготовку управлінських кадрів ЦПМСД.

Подальші напрями модернізації сімейної медицини в Україні з акцентом на не пілотні регіони мають бути такими:

1. Забезпечення ведення пацієнтів ЛЗП/СЛ від народження і протягом усього життя.
2. Створення навчально-тренінгових центрів при 100% ЦПМСД.
3. Забезпечення ЛЗП/СЛ і середнього медичного персоналу, який надає ПМСД, житлом.
4. Запровадження механізмів економічної мотивації праці.
5. Необхідність реорганізації ФАПів в амбулаторії.
6. Забезпечення необхідного рівня оснащення закладів ПМСД за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів.

Перспективи досліджень полягають у подальшому моніторингу та аналізі модернізації ПМСД в Україні, а також у наданні актуальних рекомендацій щодо її удосконалення.

Список літератури

1. Бібик І. Г. Удосконалення надання психіатричної допомоги на рівні первинної медико-санітарної допомоги / І. Г. Бібик // Східноєвроп. журн. громад. здоров'я : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітньому дню здоров'я : тези доповідей. – 2013. – № 1 (21). – С. 93–94.
2. *Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: Програма економічних реформ на 2010–2014 роки* [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/signal/0004100.pdf>. – Назва з екрана.
3. *Іпатов А. В.* Напрямки реформування первинної медико-санітарної допомоги в Україні : монографія / А. В. Іпатов. – Дніпропетровськ : Пороги, 2010. – 262 с.
4. *Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги* : Закон України від 07.07.2011 р. № 3611-VI [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3611-17>. – Назва з екрана.
5. *Про затвердження Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»* : Указ Президента України від 27.04.2011 р. № 504/2011 [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=504%2F2011>. – Назва з екрана.
6. *Слабкий Г. О.* Деякі аспекти формування та тенденції розвитку медико-організаційних технологій на сучасному етапі реформування системи охорони здоров'я України / Г. О. Слабкий, О. О. Петриченко, С. І. Лупей-Ткач // Україна. Здоров'я нації. – 2013. – № 1 (25). – С. 79–84.
7. *Устінов О. В.* Послідовне реформування медичного обслуговування здійснюватиметься з урахуванням отриманого досвіду та пропозицій медиків / О. В. Устінов / Укр. мед. часопис. – 2013. – № 3. – С. 25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.umj.com.ua/article/55514/poslidovne-reformuvannya-medichnogo-obslugovuvannya-zdiysnyvatimetsya-z-uraxuvannyam-otrimanogo-dosvidu-ta-propozicij-medikiv>. – Назва з екрана.

Дата надходження рукопису до редакції: 15.05.2013 р.

Состояние модернизации первичной медицинской помощи в Украине

Л.Ф. Матюха, К.А. Надутый, Н.Ю. Кондратюк (Киев)

Проанализированы данные мониторинга модернизации первичной медико-санитарной помощи в Украине, по формам, утвержденным приказом МЗ Украины № 866 «Об оценке оснащенности лечебно-профилактических подразделений учреждений здравоохранения, оказывающих первичную медицинскую (медико-санитарную) помощь и мониторинг модернизации первичной медицинской помощи». Определены основные проблемные вопросы.

Ключевые слова: центр первичной медико-санитарной помощи, врач общей практики / семейный врач, укомплектованность, материально-техническое обеспечение.

Modernization of the state of primary health care in Ukraine

L.F. Matyukha, K.O. Naduty, N.Yu. Kondratyuk (Kyiv)

The article analyzes the monitoring data modernize primary care in Ukraine, in form approved by the MOH of Ukraine № 866 «On the Assessment of medical departments of health facilities that provide primary care (medical and sanitary) assistance and monitoring of primary health care modernization» and identified key issues.

Key words: center of primary health care, general practitioner family medicine, staffing, logistics.